

O. W. MASING — 225 AASTAT SÜNNIST

Aastatel 1795—1815 elas Viru-Nigulas eesti vanema kirjandusloo kõige silmapaistvam esindaja, esimesi eesti rahvusest kirja- ja keelemehi Otto Wilhelm Masing (1763—1832). Ajakirjandus, kirjanduskriitika, kirjakeele arendamine ja populaarteaduslikud kirjutised mahuvad Masingu tegevuse kui ühise nimetaja — rahvavalgustus — alla. Tänavu täitus tema sünnist 225 aastat ja nii tähistati Viru-Nigulas 19. novembril O. W. Masingu mälestuspäeva.

O. W. Masing sündis 8. novembril (vana kalendri järgi 28. oktoobril) 1763 Lohusuu kõst-ri pojana. Masingu ema oli aadlisoost sakslanna ja perekond saksastus, kuid eesti keelt cskas Masing teatud määral lapsest saadik. Pärast Halle Ülikooli lõpetamist tuli Masing noore teoloogina Virumaale. Ligigi 30 aastat elust sidus ta Lüganuse ja Viru-Nigula kihelkonnaga. Esialgu oli kodukooliõpetaja. Pärast Lääne-Euroopa reise kocs Peter Mannteuffeliga

kutsuti Masing Lüganusele pastoriiks. Siin püüdis ta läbi baltisaksa mõisnike vastuseisu end rahvakoolide rajamisel rakendada, valmis esimene ilmalikke jutukeisi sisaldav aabits, «ABD ehk Luggemise-Ramat Lastele». 1795 sai Masing Viru-Nigula kirikukoguduse õpetajaks, jäi siia 20 aastaks ning kohalik kirikumõis sai kultuurihuvilisele pastorile tõeliseks kodukohaks. Nendel aastatel ei andnud Masing küll ühtegi suuremat kirjatööd trükki, kuid talletas palju keelerikkusi, eriti köitis teda rannikumurre. Sellal ilmus kirjapilti ka õ-täht. Pärast Viru-Nigula perioodi töötas Masing Äksis pastarina ja hiljem Tartumaa praostina, mil temast väga produktiivne kirja- ja keelemees sai. — «Estnische Originalblätter für Deutsche», mille materjale juba Viru-Nigulas ette valmistas, 1819. aasta talurahvaseaduse tõlge, populaarteaduslikud õpikud, «Pühhapäeva wahhelugemised». Rahvavalgustusliku tegevuse suursaavutus «Maarahva

nädalaleht» (1821—23, 1825) sisaldas tihtipeale materjale ka «Allotagusest», «Rakwerre-Malt», «Mahho rannast», Viru-Nigulast — 1825. aastal näiteks Kokla Anne üle peetud nõia-protsessist.

Päev algas mälestusteenistusega Viru-Nigula kirikus. Vana pastoraadi juures avati mälestustahvel. Masingu elu- ja loometeest rääkis seal Viru-Nigula Muinsuskaitse Seltsi esimees Helmut Elstrok. Katte eemaldasid Jaan Kross ja Viru-Nigula kolhoosi esimees Kalev Laanemets, mälestustahvli õnnistas kirikuõpetaja Jaan Jaani. Järgnes ühislaul «Eesti lipp». Külastati pastoraadihoones asuvat koduloomuuseumi. Kultuurimajas peetud konverentsil kõneles Jaan Kross Masingu elu ajaloolisest taustast, Lembit Kaljuvee, Kalev Laanemetsa ning Virumaa Muinsuskaitse Klubide Ühendust, Rakvere Muinsuskaitse Klubi ning Kristlikku Liitu esindanud Tiit Alte poolt jagus Viru-Nigula rahvale palju häid sõnu — tahtmise eest teha seltsielu just nii, nagu seal tehaksegi, usku ja jaksu ka homsetesse.

Meeli PARIJÕGI